

Uit de Bibliografie van Oostende (3)

Edgard AUGUIN, Plages belges

II De Dunkerque à Ostende (1898, 125 p., 52 pentek.)

Bij wijze van inleiding verklaart onze auteur rust en stilte te gaan zoeken niet in Zwitserland, Rome of Madrid maar : "en Flandre ... en face de la mer, dans la solitude imposante des dunes". Hier wil hij : "noter quelques impressions alternativement folles ou tristes, gaies ou sévères, au courant d'une course rapide où la plume et le crayon s'efforceront tour à tour d'être sincères".

In Adinkerke is hij uit de trein gestapt en dokkert - noodgedwongen - op een met stro belegde kar ("moeurs mérovingiennes") zeewaarts. "Ah ! le joli pays, coquet, ombragé, calme créé bien à souhait pour le repos des sens et de l'esprit !". "Une route en frais berceau de verdure" leidt naar De Panne (mooie tekening). Toen 300 zielen groot. (Verschiet niet Auguin : dat gehucht heeft sindsdien zijn moeder opgeslokt en telt al 10 000 inwoners).

De geschiedenis van de kust is voor E.A. geen terra incognita. "Là s'élevait jadis ... l'insigne abbaye des Dunes, dont il ne reste plus rien". Hoe dankbaar zou hij nu Van Buggenhout zijn die meer dan een halve eeuw later een mirakel hielp voltrekken.

"Aimez-vous la solitude ? Allez aux deux points extrêmes du rivage belge : à la Panne ou à Knocke". (Wat 'n ogen zou onze reiziger vandaag opzetten !). In de groene verlatenheid hier en daar een villa. Hij logeert in het pension Dallein. Wie komt hier de eenzaamheid opzoeken ? .. une clientèle de silencieux, de fatigués, de méditatifs, d'intellectuels en rupture de surménage. C'est moins une plage qu'un ermitage maritime pour les artistes". Er is weinig afwisseling. "Comme lieu de promenade, la mer ; comme sujet d'occupation, la mer : comme distraction, la mer ...". Op het strand liggen kleine schuitjes voor de sprotvangst. En er is ook een kursaal : "sorte de baraque entourée d'un balcon.." (aardige tekening).

Een zijsprongetje brent Auguin naar Veurne. Een doods stadje. "L'éloquence de l'art et la poésie de la mort". Stadhuis, gerechtshof, de Sint-Niklaastoren, het Spaans Paviljoen (tekg) : "étonnants vestiges d'une civilisation éteinte". In de boetprocessie ("l'une des plus étonnantes processions de l'Europe") steekt er bedrog, zegt hij met spijt. Er worden nepkruisen van panlatten gedragen en hij betreurt dat er geen geraamten meer meegevoerd worden zoals in 1429. "La foi s'en va", besluit hij, "Schopenhauer est Dieu".

Veel hartstochtelijker heeft de geniale Rainer M. Rilke (1875-1926) de leegheid van het stadje ervaren einde juli 1906, tijdens zijn bezoek aan Vlaanderen. In Veurne troffen hem, "te midden van een Teniersiaanse kermis", "die Masslosigkeit flandrischer Türme" en "der ungeheure Hauptplatz" die hem tot twee diepzinnige visionaire gedichten inspireerden, nl. Der Platz en Der Turm (= de Sint-Niklaastoren) (cf. H. Uyttersprot, Praags Cachet, Ontwikkeling, Antwerpen, 1963, p. 43-61).

Gezellig het stoomtrammetje dat Veurne met Oostende verbindt. Koksijde. "... hameau pauvre mais curieux". Met tuiniers en vissers, weggestopt tussen de duinen. (Auguin moest er nu eens het wriemelende zomerleven kunnen zien !) Daar wordt met paarden gevestigd, dag en nacht. Sprot en garnalen. "Vie de labeur et de courage, coupée par de longues ivresses et par les fureurs brutales du dimanche" (zuippartijen dus zoals in Heist, cf. Plages belges, I). Op de Hoge Blekker schuilt een doeanier, met een geweer tussen de benen. Hij waakt en organiseert - in noodgevallen - reddingsacties. Het gebeurt dat man en paard aanspoelen.

Oostduinkerke. "... moins qu'un village, moins qu'un hameau. Ce n'est qu'une halte, où déjà perce l'ambition d'une plage. Le microbe balnéaire a germé dans ce coin." (En of het gekiemd heeft !). In 1906 was het volgens R.M. Rilke al te veel "bain de mer" geworden. Zodat de Praagse dichter, die erg de eenzaamheid nodig had, uitroept : "Gott, wo geht die Einsamkeit der Erde hin !".

En dan Nieuwpoort. Is het wel een stad ? "Qui, comme Pompeï et Herculanium ... Furnes était déjà triste. Nieuport sépulcral ... c'est l'oubli ... une nécropole ...". Kerk, halle, belfort, marktplein, oude burgershuizen verliezen hun statig karakter in die menselijke verlatenheid (bevallige tekening van de Langestraat).

Van de zgn. Duvetorre of Tempelierstoren, nl. de Sint-Laurenstoren, waarschijnlijk uit 1281, (E.A., die met onze spelling meestal overhoop ligt, schrijft "Duaventoren"), zegt hij : "tout au loin dans la campagne ..." (tekg.). Ook dat suggereert het desolate aspect van de stad. Nu ligt de povere ruïne en beroemde observatiepost uit 1914-1918, weggemoffeld door de urbanisatie, verscholen in de bocht van de De Roolaan.

Zes sierlijke bruggen die zes sluizen verbinden. Maar er is geen scheepvaart. Een zeldzame boot voert Engelse kolen in de haven aan. In het stadje zelf : verveeling en werkeloosheid. Alleen de verzameling in het stadhuis (toen in de Langestraat) is vermeldenswaard : een veelluik met de legende van St.-Antonius (nu in het Berquinmuseum, stadshalle), de Slag bij Nieuwpoort door L. Morritz (het grote doek door koning Willem I in 1821 aan de stad geschonken hangt nu in de O.L.V.-kerk), portretten van Filips II en zijn vrouw, Elisabeth van Frankrijk, van de aartshertogen Albrecht en Isabella (alle nu ook in de stadshalle).

Nieuwpoort-aan-Zee is een nieuwe teleurstelling. In het Grand Hotel des Bains hebben de gasten "la permission de chasser les lapins dans les dunes". En Auguin aan 't klagen : is er van het rijke verleden van Nieuwpoort, eens stapelplaats van Ieper en getuige van de beroemde veldslag van 2 juli 1600, niets meer over dan een konijnenjacht ? Strand en dijk (fijne tekg.), waar drie stroken voorzien zijn - voor ruiters, rijtuigen en voetgangers - liggen verlaten. Een van de drie hotels heet ook : "Pavillon de la Presse". Ironisch noteert E.A. : "il ne s'y presse personne ..." en voegt erbij : "Heureux lapins !". Zijn conclusie is scherp : "Passer trois heures à Nieuwport, soit ! Y coucher ? Jamais !".

Gelukkig is er in de stad van Jan Turpin ondertussen een en ander verandeerd. Auguin kon niet vermoeden dat Nieuwpoort eerst volledig in de as moest gelegd worden om als een feniks te kunnen herrijzen.

Het gezegend trammetje brengt onze speurende bezoeker naar Lombardsijde : "qui comme tous les hameaux de la côte, rêve de devenir : Bain de mer ...". Het vroegere haventje is uitgestorven na verzanding van de IJzerinham. Levendig gebleven is de verering van het miraculeuze O.L.V.-beeld. De geleerden, zegt onze erudiete reiziger, vragen zich af of hierachter niet de oeroude cultus steekt van de Germaanse godin Nehalena, beschermster der zeelieden (Die schutsgodin werd vereerd o.a. op Walcheren. Aan haar heeft F. Vercnocke een zwierig gedicht gewijd).

Westende. "... pauvre bourgade de 800 habitants, sans ressources, sans essor, sans avenir. Touristes, ne descendez pas pour voir la plage de Westende". (Hij zou nu eens 's zomers langs de dijk moeten wandelen !).

Middelkerke (tekg. van kerk en strand). Hij is er enkele jaren voordien geweest. "... jolie station balnéaire en train de naître et de se développer... j'y ai vu gonfler des mongolfières...". De vooruitgang is duidelijk. Middelkerke ligt nog achter bij Heist "la troisième des grandes digues belges". Maar over tien jaar wordt dat anders. (O tempora ! "la jolie station" heeft sindsdien acht naburige gemeenten opgeslorpt !). Het heeft twee grote troeven : de telegrafische verbinding met Engeland en het therapeutisch instituut voor rachitische kinderen, uit de Brusselse agglomeratie, opgericht met een legaat van 500 000 fr. geschonken door burggraaf Roger de Grimberghe. De aanblik van de arme mormels daar ontroert Auguin.

EDGARD AUGUIN

Le village de Mariakerke en 1890.

Mesdames les « Préposées aux Bains d'Ostende ».

Die instelling, geopend in 1884, stond in de duinen (tekg.) schuin tegenover het huidige Excelsior-hotel, ter hoogte van de bocht waar de tram uit Oostende Middelkerke binnenrijdt. Het was een groot gebouw met een hoofdvleugel van 75 m. lengte, parallel met de dijk, en drie vleugels loodrecht op de eerste. Tussen de binnenmuren uit baksteen en de buitenbekleding uit planken was er een spouw. Het was dus geen "construction, toute en bois" zoals E.A. beweert (p. 21). Rond het geheel liep een hoog ijzeren hekken en om veiligheidsredenen was het speelplein verbonden met het strand door een tunnel.

Dat maritiem hospitaal, gebouwd naar de plannen van Hendrik Beyaert (1823-1894) - bijzonder populair op onze 100 fr.-biljetten - was uitstekend toegerust en beschikte o.m. over een bakkerij, zoetwaterwinning uit de duinen en een vruchtbare groentetuin, ten zuiden van het gesticht aangelegd tegen de Duinenweg. Een aantal Middelkerkenaars waren er tewerkgesteld. Koning Leopold II heeft, samen met prinses Clementine, de instelling bezocht in september 1890.

In het begin van W.O.I. kreeg het hospitaal een Engelse voltrefter van uit zee waardoor de keuken werd vernield. Op bevel van de Duitsers werd het instituut ont-ruimd en verhuisden de 67 kinderen met hun verpleegsters naar Gent (cf. Oostende onder de Duitse Bezetting, Elleboudt-Lefèvre, p. 123). Daarna gebruikten de Duitsers het als Lazarett. Het stond echter bloot aan bombardementen en was op het einde van de oorlog volledig in puin geschoten. De resten werden voorgoed afgebro-ken.

De groentetuin werd door de Duitsers veranderd in een kerkhof waar in 1914-1918 enkele honderden en in '40-45 een drietal soldaten werden begraven. Tot 1955 werd het kerkhof goed onderhouden. In 1956 werd het afgeschaft en de graven overgebracht naar het Duits Militair kerkhof in Vladslo. Nu ligt de plaats over-woekerd door wilde rozen en onkruid. Als een kleine menhir staat de symbolische granietsteen er nog. Met nog sporen van een ingebeiteld kruis maar zonder de vroegere tekst :

Auf deutscher Wacht am fernen Strand,
Bis zum Tode getreu dem Vaterland.

De meeste inlichtingen betreffende dat instituut en dat kerkhof dank ik aan de heer Carlo Van Troostenberghe uit Middelkerke, die een rijke documentatie bezit.

Auguin trekt verder oostwaarts en merkt foutief op : "Leffinghe et Reversyde (sic), deux écartes de Mariakerke, qui ne méritent pas une mention". (Verdiende de 42m-hoge vuurtoren van Raversijde uit 1894 geen vermelding en heeft hij hier Leffinghe niet verward met Stene ?).

Voor Mariakerke is hij genadiger : "un embryon de plage, il y a dix ans, a déjà aujourd'hui quelque célébrité ..." Het dankt zijn ontwikkeling aan zijn dijk en de nabijheid van Oostende. In 1888 stonden er al 10 badkarren. Nu wel 20 ..." n'en déplaie aux Guides vieillots qui assurent qu'on s'y baigne encore sans costume". (Dat is een allusie op het zgn. "Paradis", d.w.z. het eenzame Maria-kerkse strand vóór de duinen, westwaarts van de huidige Parijsstraat en gehoord door Oostende, waar van omstreeks 1850 tot 1870 het naaktbaden toegelaten was. Cf. O. Vilain, Langs de Oostendse Kateien, 1974, p. 109-115).

Oostende heeft vroeger - zo heeft E.A. horen zeggen - de ontwikkeling van die concurrent willen tegenhouden. Maar Mariakerke zou alleen een bedreiging betekenen was het, in plaats van een vlek van enkele honderden zielen, een stadje van 5.000 of 6.000 inwoners. En hier maakt onze vlijtige toerist een geografische blunder. "Mais Mariakerke-village est à 13 kilomètres de la plage ! Voilà une station balnéaire dont le développement final se fera peut-être longtemps atten-dre". Een onbegrijpelijke vergissing. Bovendien is hij hier beslist geen profeet geweest en heeft hij de ... gebiedshonger van Oostende onderschat.

Wat is er in Mariakerke veel veranderd op tien jaar tijd, constateert E.A. Naast de stoomtram (1885), nu ook de elektrische tram (1896) en rijke hotels zoals Kursaal, Quitmann (36 kamers), Timmermann (150 kamers) (nu alle ter ziele gegaan of ... gereïncarneerd). Hotelbouwkundig spant Oostende echter de kroon want daar wordt een Ostende Palace Hotel opgetrokken met 635 kamers, de laatste op 27 m. hoogte.

Zoals iedereen is Auguin naar de oude herberg met "la fameuse chambre d'Albert" geweest, waar aartshertogin Isabella haar beruchte eed zou afgelegd hebben (het tekeningetje daarvan geeft een origineel gezicht op de duinen). Maar E.A. is niet zo naïef als E. Bochart in zijn Diction. historique, p. 133-134. Die "aubette" lijkt hem geen 300 jaar oud te zijn. Meer nog : "cette cabane, visiblement réparée au moins quinze fois pour une, me fait redouter une lourde mystification". (Volgens oude Mariakerkenaars zou die herberg gestaan hebben in de Raversijdestraat, ongeveer op de plaats waar later het Plazahotel gebouwd werd - nu vervangen door het flatgebouw L'Orient, zeedijk 173 - maar iets lager, dus links van de helling en tegenover de huidige Meibloempjeslaan. De herberg moet in 1903 afgebroken zijn om de Raversijdestraat te verbreden.)

Van Mariakerke tekent E.A. nog drie andere hoekjes waarvan het dorpsgezicht vooral de aandacht verdient.

Oostende. Onze auteur maakt geen blijde intrede want hij heeft de huurkoets zeven keer verlaten en zeven keer bestegen om van alles te zien. Dat zijn zeven ritten, dus zeven frank. Hij steigert bij dat getal. In aanwezigheid van commissaris Tilkens wordt een compromis gesloten : 4,50 fr.

Eerst logeert E.A. in het hotel Fontaine (Louisastraat, 6) maar stapte dan over naar het bescheidener hotel de la Couronne (Quai de l'Empereur, nu Vindictive-laan, tussen Christina- en Kapellestraat van waaruit hij de geluiden van treinen en boten hoort. Speurend, snuivend, luisterend gaat hij rond. En gretig beschrijft hij de bedoening op de sloepen en op de kaai. In uiteenlopende kledij : vissers, kalfateraars, sjouwers, zeelieden ... (tekg.). Intens treft hem het zien van de spartelende vis en de doordringende geur van de vismijn. De oesters brengen hem in verrukking. "O les déjeuners joyeux aux parcs de Hazegras, là-bas, près de la porte de Bruges !". Een volle lyrische bladzijde wijdt hij aan de oesterpenietingen van gezicht en smaak. Met "là-bas" bedoelt E.A. heel waarschijnlijk het café-restaurant "Jardin de la Concorde" in de onmiddellijke nabijheid van de oesterparken Vanderheyde, die in 1888 openbaar verkocht werden (cf. R. Halewyck en N. Hostyn, Oostends Oesterboek, 1978, p. 22-23, Pl. nr 1).

En onze toerist varieert zijn genoegens. Op het staketsel haalt hij vol verwachting het zware visnet op. "On augurait une anguille et l'on retire triomphalement ... la carcasse d'un chien mort ...". Maar de zeelucht is er krachtiger dan elders.

Met sympathie vermeldt hij "le Paradis d'Ostende" (nl. het Klein Strand en dus niet te verwarren met het oudere Mariakerkse "Paradis" cf. supra) waar het baden slechts 70 centiemen kost in plaats van één fr. Het gewone volk gaat er naartoe, zonder aanstellerij. Het enige ongerief zijn (selecte) vlooiën die, volgens sommige dokters, dan nog weldoend zijn.

In kunsthistorisch opzicht krijgt onze stad van E.A. geen punten. Buiten zijn dijk en zijn strand heeft Oostende niets te bieden. Het stadhuis : un monument insignifiant. Het theater : une bicoque trop petite pour 500 personnes. De S.S. Pieters- en Pauluskerk (vermits E.A. de fameuze brand niet aanhaalt, moet zijn verblijf in Oostende dateren van vóór augustus 1896) is de enige bezienswaardigheid, en dan nog. Van de 14 schilderijen, opgenomen door E. Bochart in zijn Diction. histor., p. 114, noemt hij slechts : de Aanbidding van het H. Sacrament door Ph. de Champaigne uit Brussel en verder de preekstoel. Het grafmonument van koningin Louise (1859) - sentimenteel beschreven door Bochart, a.w. p. 115 - is volgens

E.A. meer een uiting van nationale vroomheid dan een kunstwerk. Naar mijn smaak kan ik hem niet tegenspreken. Hoewel bevallig in de details mist dat driedelig symbolisch werk van de Herentalse beeldhouwer Ch. Aug. Fraikin (1817-1893) expressieve kracht. Ook architectonisch is er in de stad niets te vinden dat aan haar verleden herinnert.

Merkwaardig is zijn commentaar in verband met "Het Bosje". Auguin moet de vroegere toestand aldaar gekend hebben. "Il y avait là, jadis, de larges fossés toujours pleins d'eau, de grandes futaies ombreuses, des ponts jetés au hasard sur des ruisseaux bordés de hautes herbes et, partout, des oiseaux, des fleurs, des odeurs de cytise. On s'y sentait en pleine campagne, en pleine gaieté, en plein amour".

Nu constateert hij met spijt de teleurgang van "le Bois des Amoureux", zoals die plaats genoemd werd. Vroeger trokken hele families er naartoe en werd daar stevig gevrijd. "Aujourd'hui, plus rien", zegt hij en dat is dan beslist na 7 juni 1892 datum waarop het nieuwe Maria-Hendrikapark officieel opengesteld werd (cf. De Plate, VIII nr 2, febr. 1979, p. 5-6). De naam "Bois de Boulogne" staat hem ook niet aan. En hij concludeert met een erotische ondertoon: "Vandales ! N'avez-vous pas regret d'avoir fait taire les éclats de rire des fraîches flamandes enamourées ? ... Que ne redonnez-vous au Bois joli son nom d'antan ? ... Faites renaître le fouillis de valérianes et de roses trémières où le libre soleil de Teniers se glissait entre les lèvres impatientes des amants ! N'était-ce donc pas assez de violer les solitudes des grandes dunes par un tramway ? Fallait-il encore que vous prissiez leur ombre aux routes, leurs nids aux grands arbres et l'amour aux buissons en fleurs ? ..."

Zeeziekte verafschuwte hij. En zo gaat zijn medelijdende belangstelling naar de zieke maalbootpassagiers. Zijn welsprekendheid vermijdt geen overdrijving. "On débarque. Connaissez-vous spectacle plus pénible que celui de ces éperdus, sans pouls, sans voix, hâves, échevelés, ruisselants, qui, par toutes les issues de l'entrepont, surgissent, emmaillotés dans des plaids à carreaux, comme des cadavres dans leurs suaires". (Er voeren toen natuurlijk nog geen zeeziektewerende Maria-Esmeralda's !)

Oostendes voornaamste badgast is koning Leopold II. Op een hoge duin, ten westen van de stad rijst zijn comfortabel maar sober chalet ontworpen door Engelse ingenieurs. Het hinderende oesterpark in een aanpalende straat (nl. het nu verdwenen deel van de toen tot aan de dijk doorlopende Chaletstraat) werd door de koning aangekocht en wordt vervangen door een paviljoen voor de koningin. Over de straat wordt een brug gebouwd. Op die plaats - westelijk van de huidige Parijsstraat - had inderdaad het oesterpark van Royon-Bettger gelegen - opgericht in 1856 - waaraan het restaurant "Pavillon du Rhin" verbonden was. Na veel peripetieën werden de gronden door koning Leopold aangekocht in 1895 en de parken gedempt in april 1898 - cf. Oostends Oesterboek, p. 39-43, Pl. nr 8).

De koning verdeelt zijn tijd tussen staatszaken en ontspanning : baden, wandelen, fietsen, rondrijden in een koets ... Om zijn vaderlijke waardigheid en zijn grondwettelijke trouw, is hij zeer geliefd, vooral in Oostende dat zijn faam aan hem dankt. En E.A. noteert gevat : "Un dessinateur de beaucoup d'esprit, un belge parisianisé dont les croquis font justement fureur à Ostende comme à Paris - j'ai nommé Mars - a représenté sous la rubrique du "plus fidèle habituel d'Ostende", le roi Léopold II en tenue familière de plage, tel qu'on l'aperçoit, coiffé d'un simple chapeau de paille, sur le sable dont il est l'hôte assidu". (Ieder herinnert zich een magistraal portret van Leopold II door Mars, alias Maurice Bonvoisin, getekend in zijn "La Vie d'Ostende" - cf. mijn bespreking in "De Plate" IX, maart 1980).

Nu naar de hippodrome (tekg) die hij op 15 augustus (1895 ?) bezoekt. Iets prikkelt hem, nl. de disharmonie tussen het mondaine galante gedoe en het oude militaire aspect van het bouwwerk waartegen de renbaan aanleunt - dat bovendien de naam Fort Wellington draagt. Onder dezelfde gewelven moet het donderen van het kanon plaats maken voor het knallen van champagneflessen. En weten de dametjes hier, insisteert E.A., dat Wellington een jonge Enselse 17 jaar aan het lijntje heeft gehouden "et qu'il est mort impénitent et ... chaste ?". Onze ijverige zomergast is hier tweemaal bijzonder slecht ingelicht. In dat zgn. Wellington-Fort, in 1813 begonnen, niet vóór 1855 voltooid en in 1883 verbouwd met kantelen en uitkijktorentjes, hebben wel enkele maanden Franse krijgsgevangenen gezeten (van december 1870 tot maart 1871) maar stonden er nooit kanonnen opgesteld (cf. C. Loontjens, Le Fort Napoléon, 1935, p. 44-45 ; 47-48). Bovendien was de overwinnaar van Waterloo al vóór Napoleons knockout goed en wel gehuwd met Catherine Pakenham, nl. in 1806 - al was het geen gelukkig huwelijk - orakelt de Encycl. Brit.

E.A. die - we weten het al - ook van geschiedenis houdt, herinnert bondig aan enkele episoden uit het bewogen verleden van onze stad. Dat de voorouders van de Vlaamse vissers lange tijd, d.w.z. tot de 11e eeuw, zeeschuimers en bandieten geweest zijn, kan men in het licht van de ingewikkelde geschiedenis van de kustvorming moeilijk staande houden. Hij vermeldt natuurlijk het beroemde beleg, de kortstondige gloriëtijd van de Oostendse Compagnie, de Franse Oorlogen. Tenslotte is Oostende "bombardé par les anglais en 1789 (toen haalde Muscar zijn bravourestuk uit), repris par Napoléon ... (waar heeft E.A. dat gelezen ?).

Dijk, strand en kursaal ! "Tout Ostende est dans ces trois mots." De dijk met zijn luxueuze hotels en pompeuze villa's (tekg.) is het glansstuk van de koningin der badsteden. Nieuwsgierig en geamuseerd bekijkt E.A. de elegante wandelaars. Veel Duitsers en Engelsen. Tussen 16 u. en 17 u., het piekuur, roezemoest het tussen kursaal en hotel du Phare. "La promenade cesse ; l'exposition permanente commence".

Hij neemt ook een zeebad. Leve de badkoetsen die je tot de heupen in het water brengen (2 tek.). Maar je moet je beurt afwachten. Kijk, zijn cabine is bezet. Door jonggetrouwden. Maar als na ruim een half uur de deur opengaat, komt er een Hollander naar buiten die een lange pijp uitklopt. "Ja, goeie klanten mag je niet storen", zegt de gewiekste verhuurder.

Wat 'n gejoel in het verfrissende water. Ook hier beraamt de koketterie haar listen. "Quel notaire a jamais fait conclure aussi vite un mariage qu'un joli maillot ?".

De baders worden beschut door engelbewaarders. De zgn. badmeesters behangen met 'n nummerplaat en getooid met een emmer (tekg. - Mars heeft ze ook zo vereeuwigd in "La Vie d'Ostende") zingen graag, maar vals. De pittoreske badvrouwen, gerimpeld en ernstig (tekg.), "moitié femmes, moitié poissons", spoelen hun cliënten af en wrijven ze droog. Dan gaan ze zitten breien en kletsen bij een kan koffie, tot de volgende klant komt.

E.A. haalt nog een vriendelijke herinnering op aan twee koninklijke badmeesters die jarenlang over het leven van Leopold II gewaakt hebben. En hij tekent ze uit : Michel Leontiers (=Loontjens ?) en Bekaars (?). Wegens de foutieve spelling van hun naam zijn ze moeilijk te identificeren.

De weetgrage wandelaar bestijgt ook de nieuwe vuurtoren, zo onmisbaar op onze gevaarlijke kust ; 57 m. hoog, 287 treden. Uit de glazen kooi schiet het licht door de lenzen 27 mijlen ver. Op de eerste verdieping is er een observatiekamer voor de koning. Boven geniet Auguin van een schitterend vergezicht. "... la minque grouillante ... les barques de pêche serrées le long du quai, comme des oiseaux frileux ; la digue où le kursaal étale, les jambes en l'air, son gros ventre d'hipopotame ... à perte de vue, la dune moutonnante, déployée en gai tapis. Sa flore

luxuriante, tour à tour grise, rose, verte, violacée, diapre de notes furtives et claires les ravins et les blancs éboulis de sable".

Hij bewondert de vuurtorenwachter, de vreemde stylist, met zijn verschrikkelijke verantwoordelijkheid. Van op zijn hoge uitkijkpost loert hij de verraderlijke zee af die daar, tussen de Buitenratel en de Kwintebank, veel verwanten en vrienden heeft verzwolgen.

Auguins laatste aantekeningen betreffen de kursaal (op de grote tekening daarvan, beneden links, twee windmolens). Hier vinden de verwende badgasten alle ontspanningsvormen. De directeur (Brunfaut, teksg.) is een uiterst druk bezet man die maar één wens heeft : de tijd te vinden om eens een bad te nemen in zee. Van het lagere personeel van de kursaal herinnert E.A. zich het best Michel, de stoelenzetter, nu gepensioneerd. "Grezvez la tête d'un vicaire paroissial en retraite sur le dos d'un ancien gardien de musée, campez le tout sur les jambes d'un vétéran de cavalerie, vous aurez Michel ..."

Geboeid is hij ook door het puik orkest dat een uitgelezen kieskeurig cosmopolitisch publiek tevreden moet stellen. Het staat nu onder de leiding van de heer Rinskopf (teksg.), opvolger van de populaire en beroemde maëstro Périer (teksg.), "pendant un quart de siècle, l'entraîn du kursaal, ostendais d'adoption, vrai parisien dans l'âme".

Na een levendige beschrijving van een kinderbal in de kursaal, suggereert Auguin in de laatste bladzijden de verleidelijke sfeer van een dansavond in de grote feestzaal. Hij zelf, sceptische spotter, geraakt in de ban ervan. "Impressions féériques ... douces obsessions de retour ..." waaraan hij zal toegeven. Want onweerstaanbaar lokt Oostende met zijn luxe en zijn vermaken. "... adorables hallucinations de vie, de mouvement, de jeunesse, d'élégance et de beauté souveraine ...".

September. Frisser nachter. Hoge vloed. Russen en Engelsen blijven, maar de kouwelijke Duitsers, Fransen, Zwitsers pakken in.

Vinden we mekaar terug volgend jaar, vraagt onze geestdriftige toerist, Ja, in Blankenberge. Met pen en potlood.

Voor allen die zich een idee willen vormen van het badseizoen tussen De Panne en Oostende, gedurende het laatste decennium van de vorige eeuw, bevat dit tweede deel tal van belangwekkende details. Ze worden verstrekt door een kritische ooggetuige die scherp observeerde en genuanceerd oordeelde.

Dat Auguin hier bijna niets over de Oostendse vissersbevolking mededeelt, ligt wel hoofdzakelijk aan het feit dat hij in Oostende, een stad, veel verder afstond van de vissers dan in Heist, een dorp.

G. RILLIET

EEN PUBLICATIE OVER EMILE BULCKE

Ons bestuurslid, de Heer NORbert HOSTYN verwerkte zijn artikelreeks over kunstschilder Emile BULCKE (vorig jaar in "De Plate" verschenen) tot een 50 bladzijden dikke monografie.

Voorzitter Auguste VAN ISEGHEM schreef het voorwoord.

De uitgave gebeurde in verzorgde fotocopiëdruk, aangevuld met 11 fotobladzijden. De monografie kent een beperkte oplage en wordt te koop gesteld aan de prijs van 400 fr. Ze is enkel te bekomen aan het boekenstalletje van het Heemkundig Museum "De Plate" in het Feest- & Cultuurpaleis.

O.V.